

Utbrott av luftvägssjukdomar bland barn i norra Kina

Detta har hänt

Sedan mitten av oktober 2023 har flera barn insjuknat i lunginflammation i norra Kina. På en presskonferens den 13 november rapporterade Nationella hälsokommissionen (国家卫生健康委) att [luftvägsinfektioner bland barn har spridit sig över hela landet](#), till följd av de hävda covid-19-restriktionerna i kombination med influensasäsongens ankomst. Insjuknandena beror på kända patogener, bland annat mykoplasma pneumoniae, RS-virus och covid-19. De två förstnämnda är kända för att främst drabba barn.

Den 22 november framställde Världshälsoorganisationen (WHO) en officiell begäran till Kina om att lämna in mer epidemiologisk och klinisk information, samt laboratorieresultat från rapporterade fall och data om senaste trender när det gäller luftvägspatogener. En sådan begäran ska enligt rutin besvaras inom 24 timmar. Bakgrunden till begäran var att [taiwanesiska medier](#) dagen innan hade rapporterat om kluster av odiagnosticerade lunginflammationer i Peking och Liaoning, vilket ledde till att det internationella informationsnätverket ProMED utfärdade en varning. WHO ville därför klargöra om sjukdomsfallen hörde ihop med den generella ökningen av luftvägsinfektioner som man redan kände till.

Den 23 november höll WHO en videokonferens tillsammans med Kinas centrum för sjukdomskontroll och prevention (中国疾病预防控制中心) och Pekings barnsjukhus (北京儿童医院).

Bedömningar av läget från kinesiska myndigheter och WHO

Vid [presskonferensen](#) den 13 november deltog representanter från Kinas centrum för sjukdomskontroll och prevention och flera större sjukhus i Peking. Myndigheterna meddelade att smittspridningen beror på en kombination av de hävda pandemirestriktionerna och influensasäsongens ankomst. Man uppgav även att det inte rör sig om fler sjukdomsfall än vad som är vanligt förekommande under influensasäsongen, att det har uppfattats som fler beror på låg förekomst av andra infektioner under covid-19-pandemin. I realiteten rör det sig alltså inte om fler fall, utan det handlar om att allmänheten har glömt bort hur influensasäsonger brukar se ut, menade man.

Vid den videokonferens som hölls till följd av WHO:s begäran om uppgifter framhöll myndigheterna att inga nya patogener, ovanliga patogener eller ovanliga symtom har upptäckts och att sjukdomsfallen inte har resulterat i en överbelastning för sjukhusen.

WHO har gjort följande bedömning av den data som presenterades. Datan indikerar att det sedan maj 2023 har skett en ökning av antalet barn som vårdas på sjukhus för den bakteriella infektionen mykoplasma pneumoniae. Det har också sedan oktober skett en ökning av virusburna sjukdomar såsom RS-virus, adenovirus och säsongsinfluensa. I samband med vinterns ankomst är en ökning av sådana sjukdomar förväntad, men insjuknanden har skett tidigare på året än vanligt.

WHO anser vidare att det saknas tillräckligt detaljerad information för att kunna göra en tillfredsställande riskbedömning av dessa luftvägssjukdomar hos barn. WHO konstaterar dock att tillgängliga data från WHO:s FluNet och Nationellt influensacentrum (国家流感中心) visar att förekomsten av influensaliknande sjukdomar har varit högre än normalt för denna tid på året och att den även ökat i landets norra provinser. WHO varnar inte för att resa till Kina, men konstaterar att en spridning av flera sjukdomar samtidigt kan öka bördan för vårdgivande instanser. WHO fortsätter att bevaka situationen.

Pandemin i färskt minne och ett otillräckligt utbyggt sjukvårdssystem

Under covid-19-pandemin kritiserades Kina hårt för bristande rapportering av smittotal och dödsfall, samt för att ha rapporterat om själva utbrottet för sent. Enligt Sveriges [statsepidemiolog Magnus Gisslén](#) är det svårt att svara på om Kina har blivit bättre på att redovisa data sedan dess. I dag kommer det rapporter från Kina och det finns ett samarbete med WHO, men hur bra det fungerar är svårt att säga, enligt Gisslén.

Det förekommer motstridiga uppgifter som rör både smittspridningens omfattning och sjukvårdssystemets förmåga att hantera mängden patienter. Kinesiska myndigheter och medier för fram ett lugnande budskap om att sjukdomarna som nu är i omlopp vanligtvis ger milda symtom och att det därför inte finns anledning till oro. Befolkningen uppmanas att inte i onödan söka sjukhusvård och att i första hand [vända sig till sin primärvårdsmottagning](#).

Samtidigt sprids det bilder och videofilmer i kinesiska [sociala medier](#) som visar överfulla väntrum på sjukhus, långa köer och barn som gör läxor samtidigt som de får intravenöst dropp. Exempelvis visar en bild från ett sjukhus att 700 personer står i kö för att få träffa en läkare, med en väntetid på 13 timmar.

Det kan konstateras att det kinesiska sjukvårdssystemet [har stor brist på resurser](#), är otillräckligt utbyggt och därför [lätt kan överbelastas](#) framför allt på mindre orter, men att även stora städer drabbas. I Kina finns det i genomsnitt [färre än tre läkare per 1 000 invånare](#). Samtidigt råder det även [brist på primärvårdsmottagningar](#), vilket innebär att läkare oftast uppsöks på sjukhus även i fall som inte är brådskande.

Efter pandemin tenderar föräldrar att vara extra oroliga för sina barns hälsa och många söker vård direkt när barnen får feber. Det finns även generellt en stor tilltro till effekterna av [intravenöst dropp](#) och det finns också ekonomiska incitament för kliniker att erbjuda sådan behandling. För att minska trycket på vården har därför Nationella hälsokommissionen påtalat att [barn inte behöver få intravenöst dropp](#) bara för att de har feber.

Det kan därmed finnas olika förklaringar till de överfulla sjukhus som visas i sociala medier. Vidare bör noteras att för ungefär exakt ett år sedan utbröt [omfattande demonstrationer](#) i flera kinesiska städer mot Kinas pandemihantering. Att förhindra att oroligheter på nytt uppstår kan därför vara ytterligare ett skäl för kinesiska myndigheter att mana till lugn.

En sjukdomsvåg med kinesiska särdrag

Mot bakgrund av Kinas strikta [noll-covid-politik](#) har barn som fötts under pandemiåren inte blivit exponerade för virussjukdomar som normalt cirkulerar bland befolkningen. Det är därför rimligt att hysa tilltro till uppgifterna om att den nu förekommande smittspridningen kan röra sig om [kända sjukdomar](#). Inga uppgifter har i dagsläget framkommit som talar för att det skulle röra sig om några nya eller okända sjukdomar. Inget land har utfärdat några reserestriktioner till eller från Kina med anledning av smittspridningen.

Det kan dock noteras att Kinas [sjukdomsvåg efter pandemin ser annorlunda](#) ut än i andra länder. I de flesta länder har virusinfektioner haft störst spridning efter att restriktionerna hävts, men i Kina började det med den bakteriella infektionen mykoplasma pneumoniae.

Även om det tycks vara så att det endast rör sig om vanligt förekommande infektioner – vilket även gäller mykoplasma pneumoniae – belyser situationen brister i Kinas sjukvårdssystem. Det är tydligt att sjukvården inte motsvarar de förväntningar som medelklassen har på vården av deras barn.

En annan aspekt som gör denna sjukdomsvåg speciell jämfört med andra länder, är att [antibiotikaresistensen](#) när det gäller mykoplasma pneumoniae är mycket hög i Kina. Resistensen har uppmätts till [70–90 procent i Peking](#). Det innebär att sjukdomsförlopp kan bli utdragna och svårbehandlade. En spridning av flera smittor samtidigt ökar dessutom risken för samsjuklighet. [En studie](#) visar att mykoplasma pneumoniae kan förekomma samtidigt som covid-19 med en allvarligare sjukdomsbild som följd.

Samtidigt är exakta siffror på sjukdomsfall höljda i dunkel. WHO, som visserligen uttrycker sig med försiktighet, har påtalat att det finns en risk för överbelastning av sjukvårdssystemet och att [antalet sjukdomsfall](#) är högre än normalt. Dessa uttalanden skiljer sig till viss del från kinesiska myndigheters uttalanden. Kinesiska myndigheter fortsätter att hävda att det inte finns en risk för överbelastning av sjukvården och har framhållit att antalet sjukdomsfall endast uppfattas som omfattande mot bakgrund av två–tre pandemiår utan vanliga influensasäsonger.

Beskrivningar av överfulla sjukhus i kombination med myndigheters uppmaningar om att inte söka vård på sjukhusen talar dock för att det åtminstone finns en risk för överbelastning av vården.

Utifrån erfarenheterna från covid-19-pandemin finns det anledning att möta kinesiska myndigheters försäkringar om att det inte finns skäl till oro med viss skepsis. Sjukdomsvågen tycks inte ha nått sin kulmen än och det finns skäl att fortsätta att följa utvecklingen.

Hanna Carlsson

Hanna Carlsson är analytiker vid Nationellt kunskapscentrum om Kina

Om NKK

Nationellt kunskapscentrum om Kina (NKK) vid Utrikespolitiska institutet (UI) bedriver forskningsbaserad och policyrelevant analys och rådgivning om Kinarelaterade ämnen. Fokuset ligger på frågor av särskild vikt för svenska intressen. Eventuella åsikter som uttrycks i denna publikation är författarnas egna, och ska inte tolkas som att de återspeglar NKK:s eller UI:s position.